

Bijlage I - Uitwerking uitvoeringstoets

U heeft de SVB gevraagd om een uitvoeringstoets uit te brengen op het wetsvoorstel goedkeuring opzeggen bilateraal sociaalzekerheidsverdrag Marokko. In dit wetsvoorstel wordt de opzegging van het verdrag met Marokko geregeld. U vraagt om bij de berekening van de effecten op de uitvoeringskosten zo veel mogelijk rekening te houden met het toekomstige inwerkingtreden van het besluit³ van de Associatieraad dat de socialezekerheidsstelsels tussen de lidstaten van de EU en Marokko coördineert (hierna het Besluit tussen de EU en Marokko).

1. Gevolgen voor uitvoering

Hieronder wordt per wet of bepaling in kaart gebracht wat het voor de SVB betekent als het sociaalzekerheidsverdrag met Marokko wordt opgezegd. Tevens wordt omschreven welke rechten de SVB eventueel in de plaats daarvan moet vaststellen op basis van het Besluit tussen de EU en Marokko.

AKW

Opzegging verdrag

Bij opzegging van het verdrag is er geen recht meer op AKW voor kinderen die wonen in Marokko, behoudens voor degenen die werken in het algemeen belang en voor degenen die op grond van het nog in werking te treden wetsvoorstel 'herziening exportbeperking kinderbijlagen (wetsvoorstel 33082) nog recht hebben op AKW gedurende een overgangperiode van zes maanden. Om de personen die in het algemeen belang werken te kunnen herkennen in ons systeem zouden wij, net als ten tijde van invoering van de wet BEU, graag de medewerking willen hebben van verschillende Ministeries voor een overzicht van deze personen.

Het overgangsrecht in het verdrag zelf regelt dat bij opzegging van het verdrag elk recht dat met toepassing van het verdrag is verkregen gehandhaafd blijft. U geeft in uw brief van 1 juni 2012 aan dat met betrekking tot de kinderbijlagen geldt dat deze - gelet op de kwartaalsystematiek - na een overgangperiode van zes maanden eindigen. Dit is conform de overgangsbepaling in het wetsvoorstel tot wijziging van enkele socialezekerheidswetten in verband met een andere vormgeving van de exportbeperking in de Algemene Kinderbijslagwet en het regelen van overgangsrecht voor de situatie van opzegging of wijziging van een verdrag dan wel een daarmee gelijk te stellen situatie. (Kamerstukken 33 162).

Besluit tussen de EU en Marokko

Het besluit tussen de EU en Marokko regelt geen export van kinderbijslag naar Marokko. Dit betekent dat er ook op grond van het Besluit tussen de EU en Marokko geen recht is op AKW voor kinderen die wonen in Marokko, behoudens voor degenen die werken in het algemeen belang.

³ Besluit van de Raad van 21 oktober 2010 PB L 306/1

AOW

Opzegging van het verdrag

Ongeacht of er een verdrag is, bestaat voor in Marokko wonenden wel altijd recht op het AOW-gehuwdenpensioen (maximaal 50% van het minimumloon). De AOW-pensioenen en toeslagen worden behouden voor degenen die werken in het algemeen belang en voor degenen waarvan de AOW-pensioenen en toeslagen zijn toegekend met toepassing van het verdrag op grond van de overgangsregeling van het verdrag met Marokko.

Besluit tussen de EU en Marokko

In de AOW is bepaald dat recht op het bedrag van het ongehuwdenpensioen en de toeslag bestaat als de betrokkene woont in een verdragsland. Voor de vraag of export mogelijk is, is het wel van belang dat de uitkering valt onder de materiële werkingssfeer van het verdrag. In het Besluit tussen de EU en Marokko is bepaald dat ouderdomspensioenen exporteerbare uitkeringen zijn. Het is niet van belang dat de rechthebbende valt onder de personele werkingssfeer van het verdrag. Het is voldoende als de betrokkene woont op het grondgebied van een land waarmee een verdrag is gesloten. Als het Besluit tussen de EU en Marokko in werking is getreden is Marokko weer een verdragsland en hebben degenen die wonen in Marokko recht op het AOW-ongehuwdenpensioen en de AOW-toeslag.

ANW

Opzegging van het verdrag

Bij opzegging van het verdrag is er geen recht meer op Anw voor personen die wonen in Marokko, behoudens voor degenen die werken in het algemeen belang. Het recht op een Anw-uitkeringen dat met toepassing van het verdrag is toegekend wordt gehandhaafd op grond van de overgangsregeling uit het verdrag met Marokko.

In het verdrag bestaat voor degenen die op de datum van het overlijden niet in Nederland verzekerd zijn voor de Anw, maar wel in Marokko verzekerd zijn, recht op een pro rata uitkering. Het recht op een pro rata uitkering komt met opzegging van het verdrag te vervallen.

Besluit tussen de EU en Marokko

In het Besluit tussen de EU en Marokko is bepaald dat nabestaandenuitkeringen exporteerbare uitkeringen zijn. Indien iemand verzekerd was voor de Anw in Nederland is er recht op een volledige Anw-uitkering. Het Besluit regelt geen pro rata uitkeringen.

Detacheringen

Als het verdrag met Marokko wordt opgezegd vervalt de detachingsbepaling. De SVB, uitvoeringsinstantie voor internationale detacheringen, kan geen detachingsverklaringen meer afgeven voor degenen die vanuit Nederland naar Marokko worden gedetacheerd. Ook mag het kantoor geen detachingsverklaringen meer in ontvangst nemen van degenen die vanuit Marokko naar Nederland worden gedetacheerd. De bepaling op grond waarvan een overeenkomst over de toe te passen wetgeving kan worden gesloten vervalt ook.

Het Besluit tussen de EU en Marokko kent geen vergelijkbare bepalingen.

Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat door het opzeggen van het verdrag ook de coördinatie van toepasselijke wetgeving vervalt waardoor de mogelijkheid bestaat van dubbele verplichte verzekering in zowel Marokko als Nederland.

Ook hier kent het Besluit tussen de EU en Marokko geen vergelijkbare bepaling.

Vrijwillige verzekering

Het verdrag met Marokko kent een bepaling op grond waarvan de partners van in Nederland verzekerde werknemers zich voor de AOW en Anw vrijwillig kunnen verzekeren. Met het wegvallen van het verdrag vervalt ook deze bepaling. Hiermee vallen de werkzaamheden die verband houden met deze vrijwillige verzekering ook weg.

Het Besluit tussen de EU en Marokko kent geen vergelijkbare bepalingen.

2. Huidige handhaving

De dienstverlening en handhaving in Marokko vindt momenteel als volgt plaats:

- Bureau Sociale Zaken van de SVB;
- Samenwerking met verbindingsorgaan, CNSS;
- Levensbewijzen en inkomensformulieren;

Bureau Sociale Zaken

Het Bureau Sociale Zaken van de SVB heeft een belangrijke rol bij handhaving in Marokko. Dit bureau staat onder leiding van de Sociaal Attaché, die een diplomatieke status heeft en verbonden is aan de Nederlandse ambassade in Rabat.

Het Bureau Sociale Zaken voert handhavingsonderzoeken uit in Marokko. Het betreft hier jaarlijks terugkerende onderzoeken voor de AKW, vijfjaarlijkse steekproefonderzoeken voor de AOW, vermogensonderzoeken voor de AIO en ad hoc onderzoeken vanuit de SVB-vestigingen. Daarnaast voert het Bureau Sociale Zaken ook opdrachten en onderzoeken uit voor andere Sociale Zekerheidsinstellingen in Nederland, zoals vermogensonderzoeken in opdracht van gemeenten in het kader van de WWB. Daarnaast fungeert het Bureau ook als partner voor de CNSS op het gebied van de uitvoering, kennisdeling, samenwerking en voorlichting.

Het Bureau Sociale Zaken geeft deze voorlichting en informatie aan (toekomstige) gerechtigden in Marokko vanwege de preventieve werking die hier van uit gaat maar ook om te zorgen dat klanten krijgen waar zij recht op hebben. Bij onterecht uitbetaalde uitkeringen bij overlijden gebruikt het Bureau Sociale Zaken haar netwerk om de uitkeringen terug te laten storten wat vaak tot een positief resultaat leidt.

Samenwerking met CNSS

Bij het aanvragen van een uitkering speelt de CNSS een steeds belangrijkere rol. Waar voorheen een (toekomstige) uitkeringsgerechtigde zich rechtstreeks tot de SVB wendde, dienen nu de uitkeringsgerechtigde en zijn gezinsleden zich te wenden tot de CNSS. De CNSS dient zorg te dragen voor de verificatie van het identiteitsbewijs en vult het aanvraagformulier samen met de klant in. Vervolgens stuurt de CNSS een kopie van het geverifieerde identiteitsbewijs, het aanvraagformulier en eventueel overige documenten naar de SVB waar vervolgens toekenning van het recht plaatsvindt. Deze procedure heeft een positief effect op de juistheid en rechtmatigheid van de aanvragen. De CNSS kan ook benaderd worden voor vragen en onduidelijkheden. Op het gebied van voorlichting vinden gezamenlijke activiteiten plaats met de CNSS en deze samenwerking loopt naar tevredenheid.

Levensbewijs en inkomensformulieren

Gerechtigden dienen jaarlijks een levensbewijs te laten ondertekenen door een bevoegd orgaan en te retourneren aan de SVB. Voor kinderen waarvoor kinderbijslag wordt ontvangen dient deze procedure maar één keer in de twee jaar uitgevoerd te worden vanwege het kleinere risico op overlijden van een kind jonger dan 18 jaar. Gerechtigden die een inkomensafhankelijke uitkering ontvangen (ANW en AOW-toeslag) dienen jaarlijks een inkomensformulier in te vullen en vergezeld met eventuele bewijsstukken terug te sturen naar de SVB.

3. Gevolgen voor handhaving

Opzegging van het verdrag

Marokko is één van de weinige verdragslanden waar bepalingen zijn opgenomen in het verdrag over controles met betrekking tot de WWB. Deze onderzoeken verlopen naar volle tevredenheid verlopen. Het betreft hier met name vermogensonderzoeken. De onderzoeken worden uitgevoerd door het Bureau Sociale Zaken in samenwerking met de Marokkaanse autoriteiten. De laatste jaren worden steeds meer vermogensonderzoeken uitgevoerd. Zo zijn er in 2011 door het Bureau Sociale Zaken in totaal 110 vermogensonderzoeken gedaan en is er voor 3,1 miljoen euro aan vermogen aangetroffen.

Met het wegvallen van het verdrag vervalt ook de rechtsbasis voor de onderzoeken voor de WWB. De reactie van Marokkaanse zijde naar aanleiding van opzegging van het verdrag is lastig in te schatten. Er bestaat een risico dat Marokko weigert mee te werken aan handhaving van uitkeringen op grond van de WWB. Het feit dat de rechtsbasis wegvalt, betekent dat er naar alternatieve wegen gezocht moet worden om de onderzoeken uit te kunnen voeren. In Turkije is hier door het Bureau Sociale Zaken van de SVB al ervaring mee opgedaan. In het verdrag met Turkije ontbreken afspraken over handhaving voor de WWB maar worden de onderzoeken gedoogd. In 2011 heeft het Bureau in Ankara 208 vermogensonderzoeken afgehandeld en is er voor 8,3 miljoen euro aan vermogen aangetroffen. Deze resultaten zijn te danken aan de goede netwerken en de kennis die is opgedaan op het gebied van de alternatieve wegen via openbare registers door het Bureau Sociale Zaken.

Of er nog mogelijkheden overblijven om vermogen in Marokko op te sporen, na opzegging van het verdrag, zal onderzocht moeten worden. Gezocht moet worden naar alternatieve wegen en mogelijkheden bijvoorbeeld via machtigingen, eventuele openbare registers en andere kanalen. Als vermogensonderzoeken via een omweg nog mogelijk zijn, zal de SVB alle moeite doen om deze op een veilige en integere wijze voort te zetten.

Na opzegging van het verdrag kan het Bureau Sociale Zaken ook aanlopen tegen het feit dat de Marokkaanse autoriteiten vormen van samenwerking of medewerking weigeren. In het uiterste geval kan Marokko het werk van de medewerkers van het Bureau Sociale Zaken moeilijk maken door bijvoorbeeld de diplomatieke status van de attaché in te trekken. Deze mogelijkheid is zeker niet uit te sluiten. Een soortgelijke situatie heeft zich reeds eerder voorgedaan toen in 2001 de toenmalige attaché startte met WWB onderzoeken zonder verdragsrechtelijke basis. Dit heeft geleid tot een diplomatiek conflict tussen Marokko en Nederland. Het ligt dan ook niet voor de hand dat Marokko thans wel onderzoeken zonder internationaal juridische basis zal gedogen. Een combinatie van opzegging van het verdrag met voortzetting van onderzoeken voor de WWB via andere wegen zal de diplomatieke betrekkingen met Marokko verstoren.

Besluit tussen de EU en Marokko

Het Besluit tussen de EU en Marokko voorziet **niet** in handhavingsmogelijkheden voor de WWB.

4. Gevolgen voor de controle van de rechtmatigheid van sociale zekerheidsuitkeringen

Opzegging van het verdrag

Met het beëindigen van het verdrag vallen ook de handhavingsbepalingen uit het verdrag weg. Ook de bepalingen die in het verdrag opgenomen zijn over medische controle vervallen. Deze medische controles, voor voornamelijk Anw-gerechtigden, worden nu via het UWV uitgezet bij de CNSS. Het UWV zal in haar uitvoeringstoets ingaan op de consequenties van opzegging van het verdrag voor deze medische controles.

Artikel 31a van het Administratief Akkoord⁴ blijft echter wel van toepassing. Artikel 35 van dit akkoord regelt namelijk dat in geval van opzegging van het verdrag artikel 31a van het Akkoord van toepassing blijft. Artikel 31a regelt de controle van de rechtmatigheid van de sociale zekerheidsuitkeringen waaronder ook de samenwerking tussen de organen.

Op grond van artikel 31a van het Administratief Akkoord blijft er een rechtsbasis voor de controle van de rechtmatigheid van sociale zekerheidsuitkeringen. Hoe hier in de praktijk mee omgegaan wordt na opzegging van het verdrag is afhankelijk van de bereidwilligheid van Marokko en de mate waarin wij nog op medewerking en samenwerking van de CNSS kunnen rekenen. Er bestaat een risico dat Marokko enige medewerking en samenwerking weigert, na opzegging van het verdrag.

⁴ Administratief Akkoord met betrekking tot de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko inzake sociale zekerheid

Daarnaast zou Marokko het werk van de medewerkers van het Bureau Sociale Zaken onmogelijk kunnen maken door bijvoorbeeld het intrekken van de diplomatieke status van de attaché.

Besluit tussen de EU en Marokko

In het Besluit tussen de EU en Marokko zijn bepalingen opgenomen over samenwerking tussen organen, bepalingen over controle van gegevens door het zusterorgaan en bepalingen over medische controle. Deze bepalingen zijn in grote lijnen gelijk aan de bepalingen in het verdrag.

In het verdrag met Marokko is bepaald dat ook inlichtingen gevraagd kunnen worden aan de autoriteiten van het andere land. Een dergelijke bepaling ontbreekt in het Besluit tussen de EU en Marokko. Wel is in het Besluit tussen de EU en Marokko geregeld dat de controle kan worden uitgevoerd door een deskundige van keuze van het uitvoeringsorgaan.

Artikel 10 van het Besluit tussen de EU en Marokko regelt dat lidstaten en Marokko overeenkomsten kunnen sluiten ter aanvulling van de administratieve procedures, in het bijzonder wat het voorkomen en bestrijden van fraude en gebreken betreft. Op basis van dit artikel kunnen nadere uitvoeringsafspraken worden gemaakt. Hier speelt de bereidwilligheid van Marokko een belangrijke rol.

5. Overige aandachtspunten

Remigratiewet

Bij het beëindigen van het verdrag vervalt ook de mogelijkheid om verzekerd te blijven voor de Zorgverzekeringswet. Remigranten waarbij de remigratie-uitkering samenloopt met een socialezekerheidsuitkering (bijvoorbeeld AOW) zijn nu vaak op basis van het verdrag verzekerd voor de Zorgverzekeringswet (Zvw). Vanuit de remigratiewet, die niet valt onder de werkingssfeer van het verdrag, wordt aan alle niet-verzekerden voor de Zorgverzekeringswet een tegemoetkoming voor een ziektekostenverzekering betaald. Het aantal niet-verzekerden voor de Zvw zal toenemen door opzegging van het verdrag. Dit leidt aan de ene kant tot een besparing voor de Zvw maar aan de andere kant tot extra kosten voor de Remigratiewet.

Afgeleide tijdvakken AOW

Op grond van het verdrag worden nu afgeleide tijdvakken toegekend aan partners woonachtig in Marokko van verzekerden in Nederland. Bij opzegging van het verdrag komt deze bepaling te vervallen. De vraag is hoe om te gaan met de afgeleide tijdvakken voor beëindiging van het verdrag. Zijn dit rechten die met toepassing van het verdrag zijn verkregen en moeten deze gehandhaafd blijven?

Onverschuldigde uitkeringen

Het verdrag bevat bepalingen met betrekking tot terugvordering van onverschuldigde uitkeringen. Deze komen bij opzegging van het verdrag te vervallen. Het Besluit tussen de EU en Marokko bevat, in tegenstelling tot het verdrag, geen bepalingen met betrekking tot terugvordering van onverschuldigde uitkeringen.

Bijlage II – Toelichting uitvoeringskosten

Uitgangspunt van deze berekening is dat het Besluit tussen de EU en Marokko per 1 januari 2014 in werking treedt, aansluitend op het beëindigen van het verdrag. Daarnaast zijn er bij het inschatten van de consequenties nog een aantal uitgangspunten/aannames gehanteerd. U treft deze hieronder aan.

- Aantal AKW-kinderen in Marokko: 4.027 waarbij voor 1.946 kinderen een Kindgebondenbudget wordt betaald. Aanname is dat van 2.700 kinderen het AKW-recht komt te vervallen en dat er 900 huishoudens WKB ontvangen;
- Aantal AKW-gerechtigden: 1.880;
- In deze uitvoeringstoets is geen rekening gehouden met de besparingen vanuit het wetsvoorstel vereenvoudiging werkzaamheden SVB;
- Aanname is dat 10% van klanten opgeroepen wordt voor presentatieplicht;
- Aanname is dat er 80 nieuwe AKW-aanvragen per jaar wegvallen
- De maatregel heeft grote gevolgen voor de desbetreffende AKW-klienten. Het beëindigen van het recht voor klienten die al een AKW-uitkering ontvangen, zal veel reacties te weeg brengen.

Aanname:

 - 100% van de klienten die nadeel ondervindt, reageert op de eerste mailing of op de beschikking via een telefoontje, mailtje of iets dergelijks.
 - De verwachting is dat 55% van de klienten naar aanleiding van de beschikking een bewaarschrift indient. Het betreft hier circa 50% voor bezwaarzaken met een collectief c.q. principieel karakter. In deze gevallen kunnen we verzoeken de afhandeling van het bezwaar aan te houden tot het moment waarop de hoogste rechter zich heeft uitgesproken. De andere 5% zijn naar verwachting de gevallen met een individueel karakter, bijvoorbeeld ten aanzien van de vaststelling dat iemand al dan niet tijdelijk in het buitenland verblijft.
 - We gaan er van uit dat 1% van de gerechtigden in beroep gaat.
- Aanname wat betreft de beëindiging van de vrijwillige verzekeringen:
 - 100% van de klienten die nadeel ondervindt, reageert op de eerste mailing of op de beschikking via een telefoontje, mailtje of iets dergelijks.
 - 20% van de klienten dient naar aanleiding van de beschikking een bewaarschrift in. Naar verwachting heeft circa 95% van de bezwaarzaken een collectief c.q. principieel karakter. In deze gevallen kunnen we verzoeken de afhandeling van het bezwaar aan te houden tot het moment waarop de hoogste rechter zich heeft uitgesproken. Naar verwachting heeft circa 5% van de gevallen een individueel karakter, bijvoorbeeld ten aanzien van de vaststelling dat iemand al dan niet tijdelijk in het buitenland verblijft.
 - Van de individuele bezwaren gaat 80% in beroep.

Initiële kosten

Omschrijving	Aantal uren	Tarief	Kosten
Hoofdkantoor			
1. Projectmanagement	100	101	10.100
2. Aanpassing Paradocs, instructiemateriaal, opleiding en klantproducten)	350	64	22.400
3. Aanpassing website	10	64	640
4. Aanpassing systemen	400	101	40.400
5. Beroepszaken 1% van aantal gerechtigden + vrijw. Verzekering (totaal 2000)	260	64	16.640
6. Mailings (portokosten mailing en beschikkingen)			22.200
Vestigingen			
7. Beoordeling wonen naar omstandigheden (klanten incl. controle)	2.000	45	90.000
8. Reacties klanten op eerste mailing, of beschikking * 12 min.	376	45	16.920
9. Bezwaarzaken, 55 % (gerechtigden) (50% principieel bezwaar à 120 min. + 5% individueel bezwaar à 300 min.)	2.350	45	105.750
10. Beëindigen vrijwillige verzekeringen	80	45	3.600
11. Telefoontjes nav mailing vrijwillige verzekeringen	376	45	16.920
12. Bezwaarzaken vrijwillige verzekeringen (19% principieel, 1% individueel)	809	45	36.405
Totaal			381.975

Structurele opbrengsten

Omschrijving	Aantal uren	Tarief	€
1. Afname onderzoeken (klanten (onderhoudstoets, levensbewijs, schoolonderzoeken)	1.880	45	84.600
2. Afname aanvragen AKW (80 stuks)	153	45	6.885
3. Afname werkzaamheden WKB (1.800 huishoudens)	2.220	45	99.900
4. Afname werkzaamheden detachering (20 stuks)	12	45	540
5. Afname werkzaamheden vrijwillige verzekeringen (80 stuks)	80	45	3.600
Totaal			195.525

Sociale Verzekeringsbank